(Nro. 175.)

GAZETA LWOWSKA.

We Srodę Nro. 87. 1. Sierpnia 18[illegible].

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa. — C. K. Rząd kraiowy podał do umieszczenia następuiące

Uwiadomienie:

Kraiowy Okulista Potakowski przybędzie na dniu 7. Sierpnia do Nowego Sądcza, celem przedsięwzięcia tamże kuracyi na oczy choruiących; przeto wzywaią się Dominia i Zwierzchności mieyscowe tak Cyrkułu Sandeckiego, iako też ościennych Cyrkułów Bocheńskiego i Jasielskiego, aby ubogich i wyleczonemi bydź mogacych chorych na oczy, tamże naydaley do 15. Sierpnia odesłały; iednakże, ażeby takowych chorych naprożno nie posyłać, wzywaią się Dominia, aby ieżli w ich bliskości lekarz albo chyrurg znayduie się, przez tegoż możność wyleczenia chorego na oczy poprzedniczo rozpoznać i zatwierdzić kazały.

Wiadomości zagraniczne.

Chiny.

Podług wiadomości z Kantonu w Chinach, wybuchło powstanie na granicach Chińskich; pod czas tego zginąć miał Cesarz Ming Ming, który we trzy dni po śmierci oyca swoiego na tron wstąpił. Gazeta Pekingu donosi o śmierci Cesarza Kea King w sposobie następuiącym: W dniu dwudziestym piątym siodmego miesiąca udał się Jego Cesarska Mość w podróż do miasta Jeho dla przebywania między nieśmiertelnymi.

Hiszpaniia.

Gazeta Francyi zawiera z Madrytu z dnia 28. Czerwca co następuie: »Mowcy rewolucyyni klubu Fontana d'Oro głoszą nieustannie swoie kary godne zamiary. Jeden z nich (Proboszcz z Walencyi) posunął swoią zuchwałość tak dalece, że przekładał naystrasznieyszy środek, to iest iąć się Króloboystwa, gdyby Król Jmć niechciał zwołać nadzwyczaynych Stanów. Wniosek ten powtórzyła i wspierała większa część tych ludzi okrutnych, zebranych w owey iaskini łotrów. — Pogrążenie umysłów mieszkańców Madrytu doyść miało do naywyższego stopnia w dniach 26. i 27. Czerwca. Deputacyia Stanów, która udała się była do Króla, zniewoliła go do zwołania Rady Stanu d. 27. wieczorem. Po długich dopiero rozprawach, pozno w noc trwaiących, nie bez wstrętu dał Krol rozkaz do zwołania nadzwyczaynych Stanów, czego nie mogłby był odmówić bez wystawienia się naywiększym niebezpieczeństwom. Postanowienie Króla, które starano się rozgłosić zaraz pomiędzy ludem, uspokoiło nieco umysły. Woyska różney broni, stały od dwóch dni pod bronią. Tym razem uszliśmy ieszcze szczęściem krwawych wypadków, o których dawno iuż myślą nasi Demagogowie, atoli straszne skutki onych, może nie są zbyt daleko. We wszystkich odnogach zarządu panuie wielki nieład. Podatki nie wpływaią; kassy puste, urzędnicy niepobieraią płacy, same nawet woysko ma kilko miesięczne zaległości. Nieukontentowanie doszło naywyższego stopnia. Widać codziennie wychodzące pisma przeciwko nowemu systematowi, który tyle iuż zrządził złego i ieszcze większe nieszczęście gotuie dla narodu. — Spodziewaią się wiele wyiaśnień z odkrytego w Andaluzyi spisku. W naynakomitszych miastach uwięziono wiele osób. — Stany zawyrokowały na swoiem ostatniem posiedzeniu budżet różnych wydziałów na rok skarbowy poczynaiący się od 1. Lipca 1821 a trwaiący aż do 30. Czerwca 1822 w summie 724,511,514 realów. Wydatki Hiszpańskie, zastosowane są do teyże summy, atoli nie obeymuią w sobie procentów od długu Stanu. Dług, którego procenta wynoszą około 220 millionów realów, a na zapłacenie których, przeznaczono różne dochody i wpływy, zostaie pod zarządem właściwie do tego mianowaney Junty publicznego kredytu. — Władze Madrytu przedsięwzięły surowe środki przeciwko grze zwaney Rouletem iako też i innym hazardowym: naczelnik polityczny uwiadomił publiczność tak poprzylepianemi kart-

)(

kami iakoteż obwieszczeniem w gazetach, iż surowo postępować będzie przeciwko wszystkim tym, którzy sobie podobnych gier dozwalaia.«

Podług naynowszych wiadomości z Madrytu z d. 1. Lipca, zamknął Król osobiście posiedzenie Stanów mową, na którą odpowiedział Prezydent. (Mowę tę umieściemy w przyszłym numerze).

List z Madrytu datowany pod d. 1. Lipca wyraża: »Król Jmć oziębłe przyięty był przy wniyściu do Zgromadzenia, i oklaski, które słyszeć się dały przy wyyściu Króla dawane były bardziey Deputowanym i Konstytucyi, iak osobie Królewskiey; atoli wszystko spokoynie przeszło. Deputowani będą teraz wypoczywać; wszystko iednak zapowiada, że im klubiści nie dadzą spokoynie przepędzić czasu od 1. Października, do epoki, na którą zwołane są nadzwyczayne Stany. W nocy z d. 30. Czerwca na 1. Lipca wszystkie ulice napełnione były ludzimi wyprawiaiącymi Deputowanym serenady.

Dziennik rozpraw zawiera z Madrytu pod d. 28. Czerwca: »Spisek odkryty w Sewilly zatrudnia wszystkie Trybunały tak tu, iak i w Andaluzyi. Brygadyier Mir uwięziony tamże po odebraney sztafecie od Ministra spraw Wewnętrznych, otrzymawszy przyrzeczenie przebaczenia, poczynił ważne odkrycia. Stosownie do tego stanąć miał on i Jenerał Guimarest na czele tak zwanego woyska wiary, Donato miał zachęcać do powstania w Xeres, Guijaro w Alikante i t. d. Zapewniaią, iż odkryto wątek, łączący te wszystkie trzy spiski, i wykazuiący mnóstwo uczestników, których więzią iednego po drugim. Zgromadzenia spiskowych, naywięcey byłych Officerow i Mnichów, odbywały się u Jenerała Guimaresta, który starał się także o pieniądze.— Dzisiay rano ieden z dowodzców kolumn ruchomych przybył tutay z wiadomością, że kupa Meryna została zupełnie rozproszoną; on sam miał radzić swoim, aby prosili o przebaczenie, ponieważ przez czynność woyska, które go śledzi, niemoże więcey działać w tey okolicy; do kąd się udał niewiadomo. — Sąd woyskowy w Salvatiera skazał znowu trzech Mnichów na 10 letnie więzienie, młodego zaś Eguia (syna Jenerała) na miesięcy cztery. Niektórzy naganią to pobłażenie względem ostatniego. — Woysko Hiszpańskie wynosi teraz podług budżetu woyskowego 66,835 piechoty i 7899 iazdy.«

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

PP. Brougham i Denman stanęli na d. 4. z. m. przed tayną Radą, dla popierania roszczeń Królowey dotyczących się wspólnego koronowania. Na radzie tey było 40 radców między temi znaydowali się, Xiąże Yorku, Klarencyi, Wellington i t. d. Po długim wywodzie historycznym, użalał się P. Brougham, że Dziekan i Kanonicy opactwa Westminsterskiego niechcieli mu udzielić rękopismu, znayduiącego się w ich schowaniu pod tytułem: *Liber regalis*. Tayna rada kazała przynieść tę książkę, i dadź ią adwokatowi; ponieważ zaś P. Brougham żądał dwóch godzin dla przeyrzenia oney, zatem zawieszono obrady do dnia następuiącego.

Dnia 5. Czerwca, obrońcy Królowey mówili ieszcze przed tayną radą w iey sprawie. Roszczenia swoie opierali szczególniey na nieprzerwanym zwyczaiu, że rządzące Królowe były koronowane, tak gdy panuiący podczas koronacyi byli żonatymi, iakoteż gdy poźniey poymowali żony. P. Brougham ieszcze nie skończył mowy swoiey na d. 6. rano do godziny drugiey.

Rada tayna odbyła swoie trzecie posiedzenie na d. 7. z. m. w obecności wielu świadków. Adwokat Jeneralny w mowie swoiey trwaiącey dwie godzin starał się osłabić twierdzenia obrońców Królowey i dowieść, że koronacyia Królowey była zawsze obrzędem zależącym tylko od woli i łaski Króla, że nawet od panowania Henryka VII. tylko sześć Królowych było koronowanych a siedem nie koronowano. Prokurator Jeneralny mowił w podobney myśli na co odpowiedział P. Brougham; poczem tayna rada odroczyła swoie posiedzenie na d. 10. Lipca, w którym wydadź ma swóy wyrok.

Francyia.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych z d. 9. z. m. przyięto 214 głosami przeciwko 110 proiekt do prawa względem przedłużenia cenzury na gazety i dzienniki treści polityczney z dodatkiem przełożonym przez P. Courtavel, zmierzaiącym do tego, aby przedłużenie to trwało tylko do końca trzeciego miesiąca po otworzeniu posiedzenia z roku 1821. (Rząd przełożył był do końca całego posiedzenia.) Przyięto także wniesiony dodatek P Bonald, aby wszystkie pisma peryiodyczne i dzieła podlegały cenzurze, chociaż tytuł ich nie zapowiada, że obeymuią politykę,

---

Oto iest dokończenie mowy P. Bonalda (przerwaney w przeszłym Numerze gaz. nasz.)

»Powiedzmy śmiało: prawo powściągaiące wymniemam prawo wstrzymaiące, przeciwko wy-

żdanemu pisaniu, iest trudne do ułożenia, niepodobne do wykonania.«

»Nie równie łatwieyby było dla złych Ministrów, złych praw nadużyć; użycie tych praw byłoby iuż nadużyciem; ustanawiaycie zawsze dobre prawa, zrodzą one lepsze czasy a w potrzebie lepszych ludzi, którzy znaydą iuż w zapasie narzędzie iakiego użyć będą chcieli. Wszakże stanowicie prawa dla społeczeństwa, które zostaie, ale nie dla przemiaiących Ministrów. Znam nadużycie, czynione z cenzury i nie zapomniałem owych haniebney pamięci czasów, w których na tey samey linii stawiony był *Conservator* co i *Minerva*. Wiem iakie może bydź i nadal nadużycie, lecz wiem także, iż brak wędzidła byłby nayniebezpiecznieyszem nadużyciem; żądałem zawsze cenzury dla pism poważney treści; domagałem się ustawy sądowey powściągaiącey na dzienniki; atoli oprócz tego, że dzienniki są dzisiay iedynemi pismami, które są czytane, przypatrzyłem się, co się dzieie z sądowem powściągnieniem i straciłem w tem wszystkę wiarę; było one tylko powodem do publiczney obwinionych obrony, która więcey gorszyła, niźli sam występek, o który byli oskarżeni.«

»Z resztą, gdyby i człowiek był winnym, to przecież wielu mniema, że fundamentalney przyczyny szukać należy w naszych instytucyiach, dozwalaiących dwóch przeciwnych sobie zasad konstytucyynych; atoli teraz, kto mówi: oppozycyia, mówi: zawieszenie, ponieważ punkt, gdzie się obiedwie te zasady stykaią, iest wraz tym, który ie dzieli. I to było, co nam chciał powiedzieć Minister Spraw Wewnętrznych, mówiąc o Dziennikach, maiących dwa kolory. Atoli, ieźli Konstytucyia ma dwa kolory, zatem Rząd, nie będąc Konstytucyią, musi przyiąć ieden kolor, to iest, monarchiczny, inaczey poddaie się niebezpieczęstwu otrzymania wnet trzech kolorów; ponieważ cała zasada demokratyczna znaydować się powinna w Konstytucyi i dosyć się w niey znayduie; przeciwnie zasada monarchiczna panować powinna w całey obiętości Rządu. To wszystko iest, czego w roku 1815 żądaliśmy, wszystko, czego się dzisiay domagamy.«

»Będzie więc woyna między dziennikami różnych kolorów, łatwo iest poiąć i nie może bydź inaczey, dopoki dzienniki uważane będą iako przydatki do Konstytucyi, co dla nich iest zaszczytem. Atoli woyna ta pismienna ma swoie ustawy, iak woyna oręża, i ustawy te z powodu uderzaiącego pochodzenia maią nawet pomiędzy sobą podobieństwo między porządkiem, fizycznym i moralnym. Nie należy zatem prowadzić tey woyny zatrutą bronią doymuiącego szydzenia, bezbożności, hańby i kłamstwa. Nie należy iey toczyć przeciwko spokoynym i bezbronnym; t. i. nie trzeba zwodzić, mamić zapalać namiętności ludzi młodych, niewiast, żołnierzy, ludu; potrzeba o przedmiotach poważnych pisać poważnie, nie zaczepiać takowych, którzy się bronić nie umieią, i przemawiać tylko do tych, którzy was rozumieią i mogą wam odpowiedzieć.«

»Dotąd mówiłem iedynie o naukach, lecz nie o ludziach i zaczepkach, które mogą na nich bydź uczynione w pismach. Sądzę, iż wyiąwszy iednę osobę, mianowicie Króla i rodzinę Królewską, która z tysiącznych powodów uczucia i publiczney sprawy, iakoteż z powodów filozoficznych nie może za żaden sposób bydź zaczepioną, ponieważ iest iedyną osobą, która się osobiście bronić nie może, każda zaś inna osoba może bydź przedmiotem krytyki, ponieważ dozwalaią iey obyczaie i ustawy podaią iey środki potwarzy chciwego oszczercę pociągnąć i żądać ukarania potwarzy; każde prawo zapobiegaiące byłoby dla niego prawem wyiątkowem.«

»Kończę postrzeżeniem, które mniemam bydź ważnem. Dozwólcie mi uprzedniego wniosku: Gdyby w Europie był lud, opatruiący wszystkie inne zbożem lub chlebem, więc wszystkie inne za opłatą miałyby prawo żądać, aby przy urzędzeniu tak potrzebnego pokarmu nie mieszano nic szkodliwego. Człowiek żyie wedle wyroku przedwiecznego nie tylko samym chlebem, lecz także naukami. A tu własnie iest mowa o człowieku cywilizowanym lub o towarzystwie, a iakże wiele widziemy dzisiay w Europie ginących towarzystw, ponieważ znayduią smak w zatrutem pożywieniu. Narod Francuzki opatruie wszystkie inne narody naukami politycznemi. Upowszechnienie iego mowy daie mu wpływ, czyli bardziey niezmierne panowanie nad duchem w całey Europie, panowanie, iakiego od czasu Rzymian nie miał Lud nad Ludem i nie rozciągał na ludy cywilizowane.«

»Głosuię za cenzurą nie tylko na dzienniki polityczne, lecz nawet na literackie, mieszaiące się do polityki i na dzienniki tak po prowincyiach, iakoteż na dzienniki w Paryżu. Głosuię za cenzurą i żądam, aby takowa ustała po upłynieniu dwóch lub trzech miesięcy przyszłego posiedzenia, i sądzę, że czynię Ministrom przysługę, ponieważ ich przez to zmuszę pomimowolnego nacisku spraw w czasie oznaczonym, do przełożenia silnego powściągaiącego prawa przeciwko wyuzdaniu prassy,

iak sądzą bydź podobnem do wykonania za pośrednictwem Królewskich Sądów, lub co rozumiem bydź łatwieyszém i pewnieyszém ostateczną urzędzenie cenzury, a może tak iedno iak drugie.«

Z Paryża d. 14. Lipca. — Wiadomość o śmierci Buonapartego uczyniła bolesne wrażenie na tuteyszych iego przyiaciołach. Wielu pochlebiało sobie ieszcze widzieć go. Inni, będąc mu winni szczęście, nie mogą wspomnieć o nim bez wdzięczności. Ktoż policzy wszystkich, których wyniosł z niczego do godności i bogactw! Do polubieńców iego należą naypięknieysze pałace na przedmieściu S. Honoryiusza wychodzącym aż na pola Elizeyskie.

La Confession de Buonaparte, pisemko, wczoray okrzyczane, maiące pokup, dało powod do zatargów, i dla uspokoienia krzyczących umyślnie, przeciągały straże. Policyia postępuie przz tey okoliczności roztropnie i bezstronnie, albowiem czynności te wymierzone były zapewnie przeciwko Buonapartemu; atoli nie chce ona, aby nie potrzebnie drażniono i dręczono iego przyiaciół. Z czasem ich minie smutek. Że dzisiay iako w d. 14. Lipca będą patryiotzczne obiady, i że do wiary podobna, iż wspominać będą zmarłego, nie trzeba wątpić.

Dziennik rozpraw prostuie rozmaite podania tuteyszych gazet, względem postąpienia Jenerała Rapp na wiadomość otrzymaną o śmierci Buonapartego w tym sposobie: Jenerał ten był na powinności u Króla i miał poyść na śniadanie do Monarchy, gdy odebrał powyższą wiadomość. Jenerał nie chciał z początku temu wierzyć, atoli na ponowione zapewnienia, że Król otrzymał w tey mierze w nocy doniesienie, nie mógł wstrzymać się Jenerał od łez i wyznawał otwarcie, że śmierć iego niegdy Jenerała, którego pietnaście lat był Adjutantem iest dla niego boleśną: »Nie mogę »bydź niewdzięcznym!« rzekł i udał się prosto do swoiego mieszkania. Król uwiadomiony o tém przyzwoitem postępowaniu Jenerała, kazał go wezwać po Mszy do siebie, i rzekł do niego uprzeymie: »Rapp, wiem, że wiado»mość, którą otrzymałem, mocno WPana za»smuca; to czyni zaszczyt sercu WPana; ztąd »kocham i szacuię WPana ieszcze więcey!« Jenerał przeięty odpowiedział: »N. Panie! »Wszystko winienem Napoleonowi, a szcze»gólniey to poważanie mnie i dobroć W. K. M. i Jego dostoyney rodziny.« Król poruszony był tą otwartą odpowiedzią, i ieszcze tego samego dnia powiedział o tem swoiey rodzinie.

Następuiące okręty Francuzkie wypłynęły na d. 15go Czerwca z Toulonu do Lewanty: Okręt Golo, fregatta Jeanne d' Arc, korwetta la Bonite, bryg le Rusé, galiota Sztafeta, i Romulus (okręt nieuzbroiony maiący na pokładzie działa), korwety la Trieste, la Lamproie i la Coquille, iakoteż Emulation, maiąca stanąc na kotwicy przed Neapolem, wyydą niebawnie na toż samo przeznaczenie. Okręt Fleur de Lys, na który wsiąść ma nowy Poseł Król. Francuzki przy W. Porcie miał wyyść pod żagle. —

Królestwo Oboiey Sycylii.

Wyrok, wydany na dnia 1go z. m. względem nowego urządzenia woyska, (o którym namieniliśmy w przeszłym numerze) urządza takowe w sposobie następuiącym: 12 korpusów gwardyy (*casa reale*); 7 korpasów liniiowych, (z których ieden składać się będzie z trzech pułków zagranicznych); 7 korpusów umieiętności (inżynierów, artyleryi); 3 korpusy nieruchome. Sztab Jeneralny woyska polowego składa się z dowodztwa woyskowego w Sycylyi; Gubernatora woiennego w Neapolu; Gubernatora woiennego w Gaiecie; z dowodzców po prowincyiach, na dolinach Sycylii i dowodzców placu na pięć klass podzielonych.

Gazety Neapolitańskie zawieraią list Króla, pisany do Jenerała Barona Frimonta, w którym mu w naypochlebnieyszych wyrazach życzy szczęścia w dzień iego imienin (24. Czerwca) oświadczaiemu i iego rodzinie wdzięczność i zapewnia, że iego wierni poddani nie przestaną uważać go iako narzędzie, które miłosierdzie Boskie złożyło w ręce wielce ukochanego zięcia, Cesarza Austryi dla wykonania iego dobroczynnych zamiarów i zachowania całey ludzkości od nieskończonego złego.

Prussy.

Z Berlina d. 19. Lipca — Król Jegomość powrócił znowu dnia onegdayszego w pożądanem zdrowiu do Potzdamu z podróżą swoiey, którą był przedsięwział do W. Xięstwa Niższego Renu i Westfalii.

Redakcyia F. Krattera. — Drukiem J. Pillera.